

Asia Oikeus www-sivulta kopioituun ja uudelleenjulkaistuun valokuvaan

Hakija A

Annettu 16.1.2008

Tiivistelmä *Valokuvan kopioiminen internet-sivuilta ja liittäminen netti-ilmoitukseen edellytti valokuvaajan lupaa.*

LAUSUNTOPYYNTÖ

Hakija pyytää tekijänoikeusneuvoston lausuntoa siitä, voiko valokuvaaja vaatia 400 €n korvausta valokuvasta, jonka hakija on laittanut keltaisen pörssin sivulle.

Kuvaus asiasta

Hakija kertoo laittaneensa Keltaisen Pörssin sivuille myynti-ilmoituksen koskien omistamaansa Lepokatti-nimistä viikkolomaosaketta Vuokatissa. Hakija laati siihen lausuntopyyntöön oheistamansa ilmoituksen. Ilmoitukseen hän liitti valokuvan, jonka hän kopioi omaloma.net -sivuilta.

Hakijan mukaan kyseisillä sivuilla on suuri määrä samanlaisia valokuvia kuin ilmoitukseen liitetty valokuva. Koska kyseessä on viikkolomaosake, voidaan sama valokuva liittää vaivattomasti jokaisen myytävän viikon ilmoitukseen. Kyseisellä sivustolla oleva B:n viikko-osakkeeseen liitetty valokuvakokonaisuus koostuu useista erilaisista samasta mökistä otetuista kuvista. Hakijan laatimassa Keltaisen Pörssin ilmoituksessa oli vain yksi kuva eli yksinkertainen yleiskuva lomamökistä.

Kyseisellä www-sivulla on nyttemmin kielto valokuvien kopioinnista, jota hakija ei kuitenkaan aiemmin ole huomannut. Hakija ei osaa sanoa, milloin kielto on sivuille tullut.

Hakijan tarkoituksena ei ollut varastaa kuvaa, vaan kopioida kuva yksityiseen käyttöön. Hakija ei ole yrittänyt saada kuvalla mitään erityistä hyötyä tai loukata kenenkään oikeuksia. Koska kuva ei ole mitenkään omaperäinen eikä sen tekemiseen ole tarvittu mitään erityistä taitoa ja koska samanlaisia kuvia on kyseisellä sivustolla ja netissä lukuisia, hakija katsoi että voi käyttää kuvaa omaan tarkoitukseensa myös omassa myynti-ilmoituksessaan.

Hakija on nyttemmin poistanut kuvan netistä, koska hän sai valokuvan kuvaajalta B kirjeen. Hakija soitti B:lle yrittäen sovittaa asiaa, mutta B oli todennut vaativansa 400 €n korvauksen välittömästi oikeudellisten toimenpiteiden uhalla.

Hakija pyytää lausuntoa siitä, voiko B vaatia 400 €n maksua kyseisestä yksinkertaisesta kuvasta.

VASTINE

Valokuvaaja B on puhelinkeskustelussa 7.1.2008 ilmoittanut ettei jätä kirjallista vastinetta ja että A on maksanut vaaditun maksun.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeudesta ja valokuvateosten suojasta

Tekijänoikeuslain (TekijäL, 404/61) 1 §:n mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Säännöksessä mainitaan esimerkkinä suojatuista teoksista muun muassa valokuvateos.

Teostasoon yltävän valokuvan tulee olla itsenäinen ja omaperäinen. Teostasoa arvioitaessa on tarkasteltava valokuvan ilmenemismuotoa kokonaisuudessaan. Omaperäisyyttä voivat ilmentää esimerkiksi kuvakulma, kuvattavan kohteen valinta sekä kuvan rajaus. Jotta kyse olisi TekijäL 1 §:n nojalla suojatusta valokuvasta, on valokuvan ilmenemismuodon oltava kokonaisuutena tarkastellen sellainen, ettei kukaan toinen kuvaaja olisi vastaavaan työhön ryhtyessään päättänyt muodoltaan vastaavaan lopputulokseen.

Valokuvat, jotka eivät yllä teostasoon, saavat TekijäL 49 a §:n mukaista suojaa. Kyseisen lainkohdan mukaan valokuvaajalla on yksinomainen oikeus määrätä valokuvasta, muuttamattomana tai muutettuna, valmistamalla siitä kappaleita sekä saattamalla se yleisön saataviin. TekijäL 49 a §:n 3 momentin viittaussäännöksen mukaan tällaiseen valokuvaan sovelletaan mm. TekijäL 2 §:n 2-4 momenttia sekä 3 §:n 1-2 momenttia. Kyseiset lainkohdat johtavat lähes samaan suojatasoon valokuvateosten kanssa.

Tekijälle kuuluvista taloudellisista oikeuksista säädetään TekijäL 2 §:ssä. Sen mukaan tekijänoikeus tuottaa, TekijäL 2 luvussa säädetyin rajoituksin,

yksinomaisen oikeuden määrätä teoksesta valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin muuttamattomana tai muutettuna. TekijäL 2 §:n 2 momentin mukaan kappaleen valmistamisena pidetään myös teoksen siirtämistä laitteeseen, jolla se voidaan toisintaa.

TekijäL 2 §:n 3 momentin mukaan teos saatetaan yleisön saataviin, kun se välitetään yleisölle johtimitse tai johtimitta, esitetään julkisesti tai kun sen kappale tarjotaan myytäväksi, vuokrattavaksi tai lainattavaksi taikka sitä muutoin levitetään yleisön keskuuteen tai näytetään julkisesti.

Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään TekijäL 3 §:ssä. Sen mukaan tekijän nimi on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappaleita tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. Lisäksi säännöksessä kielletään teoksen muuttaminen tekijän kirjallista tai taiteellista arvoa loukkaavalla tavalla tai teoksen saattaminen yleisön saataviin sanotuin tavoin loukkaavassa muodossa tai yhteydessä.

Tekijänoikeus syntyy aina teoksen luoneelle luonnolliselle henkilölle. Tekijä voi kuitenkin luovuttaa oikeutensa kokonaan tai osittain. Tekijänoikeuden luovutusta koskevat yleiset säännökset ovat TekijäL 27—29 §:ssä. Taloudelliset oikeutensa tekijä voi luovuttaa kokonaan tai osittain. Moraalisista oikeuksistaan tekijä voi 3 §:n 3 momentin mukaan luopua vain, jos kysymyksessä on laadultaan ja laajuudeltaan rajoitettu teoksen käyttäminen. Tämä säännös ei kuitenkaan koske valokuvaa, joka ei ylitä teoskynnystä.

Tekijänoikeus on TekijäL 43 §:n 1 momentin mukaan voimassa, kunnes 70 vuotta on kulunut tekijän kuolinvuodesta. Oikeus muuhun kuin teostasoon yltävään valokuvaan on TekijäL 49 a §:n 2 momentin mukaan voimassa, kunnes 50 vuotta on kulunut sen vuoden päättymisestä, jona kuva valmistettiin.

Sitaatiooikeudesta

TekijäL 22 §

TekijäL 22§:n (24.3.1995/446) mukaan julkistetusta teoksesta on lupa hyvän tavan mukaisesti ottaa lainauksia tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa.

Oikeuskirjallisuudessa on kommentoitu TekijäL 22 §:n edellytystä "hyvän tavan" mukaisuudesta seuraavasti. Siteerauksen tulee olla apuna henkisessä luomistyössä. Lainauksella tulee olla asiallinen yhteys siteeraajan teokseen. Tätä asiallisen yhteyden vaatimusta on vanhemmassa oikeuskirjallisuudessa kutsuttu "vetoamusfunktioiksi" lähinnä viitaten aikaan jolloin hyvän tavan edellytyksiä ei ollut lain sanamuotoon kirjoitettu (T.M. Kivimäki, "Uudet tekijänoikeus- ja valokuvauslait" Porvoo 1966 s. 85).

Hyvän tavan mukaisuuden on katsottu oikeuskirjallisuudessa ja -käytännössä tarkoittavan mm. sitä, että lainaukset mainos- ja markkinointitarkoituksiin eivät ole sallittuja siteeraussäännöksen nojalla. Hyvän tavan mukaisena ei ole ainakaan pidettävä sitä, että teosta tai sen osia ilman tekijän suostumusta käytetään mainostarkoituksiin tai muihin kaupallisiin tarkoituksiin (Harenko-Niiranen-Tarkela: "Tekijänoikeus - kommentaari ja käsikirja". Porvoo 2006 s. 175).

Tekijän nimen ja lähteen mainitseminen

Rajoitussäännösten nojalla tapahtuvassa käytössä tekijän nimen ja lähteen mainitsemista koskeva säännös on TekijäL 11 §:n 2 momentissa. Tekijän nimen esittämisestä kappaleen valmistuksen ja julkistamisen yhteydessä sisältyy lisäksi edellä mainittuun TekijäL 3 §:ään.

Tekijänoikeusneuvoston aiempia lausuntoja

Tekijänoikeusneuvosto on käsitellyt valokuvien suojaa muun muassa lausunnoissaan TN 2002:8, TN 2002:10, TN 2002:19 ja TN 2003:6. Sitaattia internet-ympäristössä on käsitelty mm. lausunnoissa TN 1996:13, TN 2002:16, TN 2006:13 ja TN 2007:6.

Vastaukset lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että esitetty valokuva ei ole siinä määrin itsenäinen ja omaperäinen, että sitä olisi pidettävä tekijänoikeuslaissa tarkoitettuna teoksena.

Tekijänoikeuslain 49 a §:n mukaan valokuvaajalla on yksinoikeus määrätä valokuvasta, muuttamattomana tai muutettuna valmistamalla siitä kappaleita ja saattamalla se yleisön saataviin. Tämän yksinoikeuden piiriin kuuluvat valokuvan yleisön saataville saattaminen esimerkiksi internet-sivuilla olevan materiaalin osalta. Hakija on ottanut kotisivuilta valokuvan ja liittänyt sen Keltaisessa Pörssissä julkaistuu ilmoitukseen. Sanottu toimenpide on tehty markkinointitarkoituksessa eikä ole tekijänoikeuslaissa tarkoitettua yksityistä tai sitaatinomaista käyttöä vaan on edellyttänyt valokuvaajan luvan. Nimeä ja lähdettä ei ole mainittu.

Luvan ehdoista on sovittava. Mikäli valokuvaa on käytetty sopimatta käytön ehdoista, on näin menetellyt velvollinen suorittamaan tekijälle kohtuullisen hyvityksen (TekijäL 57 §). Jos teosta on käytetty tahallisesti tai tuottamuksesta, hyvityksen lisäksi on suoritettava korvaus kaikesta muustakin menetyksestä, myös kärsimyksestä ja muusta haitasta (TekijäL 57 § 2 mom.). Tekijänoikeusneuvosto ei käytäntönsä mukaisesti selvittä, onko vaadittua summaa (400€) pidettävä kohtuullisena, mutta viittaa esimerkiksi alan liitoilta (Suomen Valokuvaajain Liitto) saatavissa olevaan tietoon hinnoittelun perusteista.

Puheenjohtaja

Niklas Bruun

Sihteeri

Mikko Huuskonen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Niklas Bruun (puheenjohtaja), Arto Alaspää, Martti Heikkilä, Tuula Hämäläinen, Teemu Kalliala, Satu Kangas, Päivi Liedes, Kirsi-Marja Okkonen, Tytti Peltonen, Pekka Pulkkinen, Maria E. Rehbinder, Katariina Sorvari, Markku Uotila ja Martti Virtanen.